

Problem-Based Learning Approach in the Education of Governors

Hadi Khanmohammadi *

Associate Professor, Department of Public Administration, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Leila Shams

PhD in Public Administration, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Abstract

Problem-based learning (PBL) is a pedagogical approach to enhance students' knowledge and skills. Learners face real-world problems and tasks in this approach, necessitating critical thinking, problem-solving, collaboration, and creativity. The significance of PBL lies in its ability to enhance practical skills, bridge the gap between theoretical knowledge and practical applications, promote collaboration and interpersonal interactions, and stimulate creativity in addressing complex issues and developing innovative solutions. Given the importance of this approach and the objectives of governance schools in developed countries to elevate the skills of students and governors in bridging the gap between theoretical

* Corresponding Author: h.khanmohammadi110@gmail.com

How to Cite: Khanmohammadi, H. and Shams, L. (2024). Problem-Based Learning Approach in the Education of Governors. *Studies in Public Service Administration*, 2(4), 41 - 68. doi: [10.22054/spsa.2025.83667.1050](https://doi.org/10.22054/spsa.2025.83667.1050)

knowledge and practical experience, this study employs a comparative case study strategy to examine governance schools globally. Based on this analysis, the methods employed by these schools in integrating PBL principles to strengthen public governors' cognitive (conceptual), interpersonal, and technical skills to address public issues are outlined.

Keywords: Problem-based learning, Governance schools, Governance, Governors.

رویکرد یادگیری مسئله محور در آموزش حکمرانان

هادی خان محمدی * دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

لیلا شمس دکتری مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

چکیده

یادگیری مسئله محور یک رویکرد آموزشی است که دانش و مهارت‌های دانش‌پژوهان را تقویت می‌کند. در این رویکرد، دانشجویان در مواجهه با مسائل و وظایف واقعی، مجبور به تفکر انتقادی، حل مسئله، همکاری و خلاقیت می‌شوند. اهمیت یادگیری مسئله محور به دلایلی چون افزایش مهارت‌های عملی، به کارگیری دانش نظری در زمینه‌های مختلف عملیاتی؛ تقویت همکاری و تعامل با افراد و افزایش خلاقیت در حل مسائل و ارائه راه‌حل‌های نوآورانه حائز اهمیت است؛ لذا با توجه به اهمیت این رویکرد و هدفی که دانشکده‌های حکمرانی در کشورهای پیشرفته در جهت ارتقاء مهارت‌های دانشجویان و حکمرانان در پر کردن شکاف بین دانش نظری و تجربه عملیاتی دارند در این پژوهش با استفاده از استراتژی مطالعه تطبیقی مورد محور به بررسی دانشکده‌های حکمرانی در کشورهای پیشرفته پرداخته می‌شود و بر این اساس شیوه‌های این دانشکده‌ها در به کارگیری اصول یادگیری مسئله محور در تقویت مهارت‌های ادراکی (مفهومی)، انسانی و فنی حکمرانان به منظور مواجهه با مسائل عمومی تشریح می‌شود.

کلیدواژه‌ها: یادگیری مسئله محور، مدارس حکمرانی، حکمرانان، حکمرانی.

مقدمه

دانشکده‌های حکمرانی به منظور آموزش و پیاده‌سازی مباحث نظری علوم سیاسی، حکمرانی، مدیریت دولتی، تحلیل خط‌مشی‌ها و قوانین در عرصه عمل ایجاد شده‌اند. مجموعه دوره‌های آموزشی این دانشکده‌ها به دانشجویان مدیریت دولتی و حکمرانان کمک می‌نماید تا در جریان آخرین پیشرفت‌های نظری و بهترین شیوه‌های حکمرانی قرار گیرند و این امر آن‌ها را قادر می‌سازد تا با مسائل و چالش‌ها در عرصه اجرایی بهتر مواجه شوند. این دانشکده‌ها علاوه بر اینکه مانند سایر دانشگاه‌ها به فعالیت‌ها و سازمان‌دهی نظام‌های آموزشی و تعلیم کارشناسان و تحلیلگران مدیریتی و سیاسی می‌پردازند؛ سعی می‌کنند با نهادهای خط‌مشی‌گذار، دولت‌ها و احزاب و جامعه مدنی نیز ارتباط تنگاتنگی برقرار نمایند تا بتوانند بر خط‌مشی‌ها و تصمیمات دولت تأثیر بگذارند.

فرایند یادگیری در بسیاری کشورها هنوز تحت سلطه این پارادایم است که بیان می‌کند دانش مجموعه‌ای از حقایق است که باید به خاطر سپرده شود. علاوه بر این، وضعیت کلاس‌های درس همچنان تا حد زیادی بر استاد به عنوان منبع اصلی دانش بر اساس برنامه درسی متمرکز است (Ramadhani et al., 2019). در ۵۰ سال گذشته، مدل‌های مختلف آموزش دانشگاهی ارائه شده و تلاش کرده تا بر اساس این اصل که دانشجویان باید فرایند یادگیری خود را رهبری کنند، آموزش را با یادگیری مطابقت دهد، می‌توان گفت که شاید یکی از موفق‌ترین این مدل‌ها یادگیری مسئله محور^۱ می‌باشد (Trullàs et al., 2022). آموزش بر اساس مسئله محوری ساختاری را برای کشف دانش فراهم می‌آورد تا به یاری آن دانشجویان، آموخته‌های خویش را درونی سازند و به فهم و درک عمیق دست یابند (آقازاده و تورانی، ۱۳۸۴: ۱). نتایج تحقیقات تجربی درباره رویکرد یادگیری مسئله محور که توسط هسیه و نایت^۲ (۲۰۰۸) و کوروگانتی^۳ و همکاران (۲۰۱۲) انجام شده نشان می‌دهد که این رویکرد به پر کردن شکاف بین نظریه و عمل کمک می‌کند که این امر برخلاف رویکردهای یادگیری مبتنی بر شیوه‌های آموزشی مرسوم است که معمولاً بیشتر با ارائه مباحث مختلف علمی همراه است (Ogunsola et al., 2021).

1 Problem-based learning

2 Hsieh & Knight

3 Kuruganti

از سویی باتوجه به اهمیتی که امروزه دانشکده‌ها و مدارس حکمرانی در کشورهای پیشرفته پیدا کرده‌اند و بسیاری از کشورهای توسعه یافته و حتی در حال توسعه نیز اقدام به راه‌اندازی این دانشکده‌ها نموده‌اند تا اصول حکمرانی را به دانشجویان مدیریت دولتی و حکمرانان آموزش دهند و از سوی دیگر از آنجایی که یادگیری مسئله محور به دلیل مزایایی که دارد در کانون توجه متولیان امر آموزش در همه سطوح قرار گرفته است؛ پرسش اصلی پژوهش حاضر بررسی شیوه‌هایی است که مدارس و دانشکده‌های حکمرانی کشورهای پیشرفته در جهت اصول یادگیری مسئله محور برای آموزش حکمرانان بکار می‌گیرند تا عرصه نظریه و عمل مفاهیم حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری را به یکدیگر نزدیک نمایند.

مبانی نظری

مبانی نظری این پژوهش در دو بخش یادگیری مسئله محور و آموزش در مدارس حکمرانی ارائه می‌گردد.

رویکرد یادگیری مسئله محور که اولین بار در دانشگاه مک‌مستر^۱ کانادا بیش از چهل سال پیش طراحی و اجرا شد آموزش پزشکی را به شیوه‌ای قابل توجه تغییر داد. این روش فراگیران را از شرایط کلاس‌های سخنرانی به فضایی مشارکتی و تعاملی هدایت کرد (بیگم موسوی و خواجه‌الدین، ۱۳۹۱: ۱۵). این مدل که در دهه ۱۹۶۰ در این دانشگاه ابداع شد، یک رویکرد یادگیری و آموزش مشارکتی، سازنده گرا و زمینه‌ای است که از مسائل زندگی واقعی برای ایجاد انگیزه و تمرکز بر خلق دانش استفاده می‌کند؛ اگرچه منشأ این رویکرد در آموزش علوم پزشکی و بهداشت است، ولی به سرعت در نظام آموزشی سایر رشته‌ها نیز گسترش یافت (Ghufron & Ermawati, 2018). ریشه‌های یادگیری بر اساس مسئله محوری را می‌توان در جنبش آموزش و پرورش پیشرو به‌ویژه در آثار دیویی^۲ جستجو کرد. وی بر این باور بود که معلمان و اساتید باید با دانش‌آموزان و دانشجویان همچون کاوشگران طبیعی رفتار کنند، کاوشگرانی که درصدد جستجو و آفریدن هستند. دیویی می‌نویسد نخستین نگاه به هر موضوع آموزشی اگر قرار است به جای کسب واژگان،

1 McMaster University

2 Dewey

برانگیختن تفکری باشد؛ باید تا جایی که امکان دارد نگاهی غیررسمی یا غیر مدرسی داشته باشد (آقازاده و تورانی، ۱۳۸۴: ۱-۲). در برخی دانشکده‌ها کل دوره آموزشی و یا بخش‌هایی از آن به صورت یادگیری مسئله محور اجرا می‌شود. دانشکده‌هایی نیز وجود دارد که هر دو روش برنامه درسی سنتی و یادگیری مبتنی بر حل مسئله را به طور هم‌زمان ارائه می‌دهند. در سال‌های اخیر تمایل به سمت یکی کردن آن‌ها در قالب یادگیری مبتنی بر حل مسئله بیشتر شده که به برنامه درسی هیبریدی^۱ معروف است (بیگم موسوی و خواجه الدین، ۱۳۹۱: ۱۶).

بارل^۲ (۲۰۰۷) یادگیری مسئله محور را به عنوان یک فرایند تعریف می‌کند که در آن فراگیران سعی می‌کنند کنجکاوی‌ها، تردیدها، عدم قطعیت‌ها و مسائل را در زمینه زندگی واقعی حل کنند. یادگیری مبتنی بر مسئله، فرایندی سازنده، خود راهبر، مشارکتی و زمینه‌ای است؛ بنابراین به دانشجویان اجازه می‌دهد تا مهارت‌های پرسشگری، حل مسئله، تفکر خلاق/نقدانه، تأمل و کار تیمی خود را بهبود بخشند. همچنین استقلال آن‌ها را افزایش می‌دهد و آن‌ها را تشویق می‌کند تا دانش خود را با استفاده از مسائل واقعی تفسیر کنند.

استروبل و بارنولد^۳ (۲۰۰۹) معتقدند که یادگیری مسئله محور نسبت به رویکردهای سنتی از منظر حفظ طولانی مدت دانش و مهارت، مؤثرتر است (Gündüz et al., 2016). رویکرد یادگیری مسئله محور بر این فرض استوار است که یادگیری صرفاً فرایند دریافت نیست، بلکه ساخت دانش جدید^۴ است. این رویکرد توسط نظریه علوم شناختی پشتیبانی می‌شود که این فرضیه را دارد که دانش قبلی درباره چیزی می‌تواند ماهیت و میزان اطلاعاتی را تعیین کند که یادگیرنده می‌تواند آن‌ها را پردازش نموده و به منظور درونی سازی آن را بسط دهد. علاوه بر این نتایج تحقیقات شناختی درباره یادگیری مسئله محور نشان می‌دهد که عوامل فراشناختی^۵ و اجتماعی تأثیر زیادی بر میزان یادگیری دارد (Ribeiro, 2011).

1 Hybrid Curriculum

2 Barell

3 Strobel and Barneveld

4 Construction of new knowledge

5 Meta-cognition

رویکرد یادگیری مسئله محور مبتنی بر تئوری‌های یادگیری بزرگ‌سالان و سازنده‌گرایی است و این تئوری‌ها مجموعه‌ای از اصول یادگیری را تشکیل می‌دهد که این رویکرد بر آن استوار است؛ این اصول یادگیری عبارت‌اند از: یادگیری باید یک فرایند سازنده باشد؛ یادگیری باید یک فرایند خودگردان باشد؛ یادگیری باید یک فرایند مشارکتی باشد؛ یادگیری باید یک فرایند مبتنی بر بستر باشد (Gonzalez, 2019).

در رویکرد یادگیری مسئله محور؛ یادگیری خود راهبر^۱، در کنار ترکیبی از فعالیت‌های یادگیری فردی و مشارکتی، زیر نظر استادی که این فرایند را تسهیل می‌کند، توسعه می‌یابد. این تکنیک آموزشی که به‌عنوان یک روش آموزشی فعال در نظر گرفته می‌شود، به‌عنوان یک استراتژی در کل برنامه‌های آموزشی یا برای پرداختن به موضوعات خاص در برنامه آموزشی رشته‌های مشخصی استفاده می‌شود (Amaya Chávez et al., 2020). راین و سایمونز^۲ (۲۰۰۵) برخی از مؤلفه‌های یادگیری مسئله محور را شامل موارد زیر می‌دانند: ۱. کار گروهی؛ یادگیرندگان در گروه‌های کوچک باهم کار می‌کنند و این امر چارچوبی را فراهم می‌کند که در آن افراد می‌توانند سطح درک خود را از مطالب، آزمایش کرده و توسعه دهند؛ ۲. حل مسئله؛ مسائلی که در یک محیط یادگیری مسئله محور ارائه می‌شود، اغلب مسائل روزمره هستند و افراد برای حل آن‌ها نیاز به تحقیق و تحلیل انتقادی دارند؛ ۳. کشف دانش جدید؛ فراگیران برای یافتن راه‌حل‌های معنادار، باید به دنبال دانش جدید باشند؛ ۴. مبتنی بر دنیای واقعی، تأکید اصلی این است که یادگیرندگان تشویق شوند که مانند یک متخصص در اوایل دوران حرفه‌ای خود فکر کنند تا از این طریق حل مسائل واقعی برای آن‌ها آسان‌تر شود (Meifitri, 2020).

استفاده از رویکرد یادگیری مسئله محور می‌تواند به فراگیران کمک کند تا مهارت‌های مفیدی مانند تفکر انتقادی، تفکر تحلیلی رهبری، ارتباط و توانایی حل مسئله را کسب نمایند. رویکرد یادگیری مسئله محور به دانشجویان کمک می‌کند تا مهارت‌های تحلیلی خود را تقویت کنند، مسئولیت‌پذیرتر باشند و دانش انعطاف‌پذیری را بیاموزند. بر اساس دیدگاه هملو-سیلور^۳ (۲۰۰۴)، دانشجویان زمانی می‌توانند دانش خود را توسعه

1 Self-directed learning

2 Rayne & Symons

3 Hmelo-Silver

دهند که موقعیت‌های مسائل متعدد را تجربه کنند. علاوه بر این، آن‌ها می‌توانند راه‌های خلاقانه نوینی را برای به دست آوردن دانش جدید، حل مسائل و ارزیابی یادگیری خود بیابند (Wirantaka & Sukarno, 2022).

اصطلاح حکمرانی^۱ در ۳۰ سال گذشته به‌عنوان روشی برای توصیف و توضیح تغییرات در دنیای ما برجسته شده است. این اصطلاح به مفهومی مهم در علوم اجتماعی تبدیل شده و یکی از دغدغه‌های اصلی بازیگران سیاسی و غیرانتفاعی است. به‌طور معمول حکمرانی جدید به تغییر در ماهیت و نقش دولت از ربع آخر قرن بیستم اشاره دارد. دولت به‌طور فزاینده‌ای به سازمان‌های جامعه مدنی وابسته و با روابط بین‌المللی محدودتر شده است. از یکسو، بخش دولتی در بسیاری از دولت‌ها از سلسله‌مراتب بوروکراتیک فاصله گرفته و به سمت بازارها و شبکه‌ها رفته است. بنابراین، حکمرانی روش‌های عملکرد الگوهای حاکمیت در گروه‌های داوطلبانه و خصوصی را به تصویر می‌کشد (خانمحمدی و خداپرست، ۱۴۰۱: ۱۰۴).

حکمرانان و مدیران دولتی امروزه به دلایل مختلفی از جمله جهانی شدن و افزایش سرعت تغییرات محیطی با مسائل پیچیده‌ای در مسیر ارائه خدمات عمومی مواجه هستند که حل آن‌ها مستلزم مشارکت طلبی ذینفعان مختلف است، در نظریه حکمرانی به این امر تأکید می‌شود که از آنجایی که هیچ کنشگری به تنهایی همه منابع و ایده‌های موردنیاز را برای ارائه راهکارهای مؤثر در خصوص حل مسائل بغرنج و ارائه کارآمد خدمات عمومی در اختیار ندارد؛ لذا جمع‌آوری، اشتراک‌گذاری و تبادل نظرات و منابع کنشگران مختلف می‌تواند منجر به دستیابی به راهکارهای متنوع و قابل توجهی گردد. به همین منظور با توجه به پیچیدگی و چندوجهی بودن نظریه حکمرانی، بسیاری از کشورهای دنیا اقدام به تأسیس مدارس و دانشکده‌های حکمرانی نموده‌اند تا بستری را برای آموزش‌های نظری، عملی و کاربردی اصول حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری برای دانشجویان و حکمرانان فراهم نمایند. دانشکده حکمرانی سازمانی مستقل است که باهدف اثرگذاری بر فرایند واقعی خط‌مشی عمومی به آموزش حکمرانان و اجرای پژوهش‌های چند رشته‌ای کاربردی می‌پردازد. این دانشکده‌ها در گستره‌ای وسیع به مسائل خط‌مشی‌ها می‌پردازند و می‌کوشند

1 Governance

با بهره‌گیری از انواع تخصص‌ها دیدگاهی جامع و چند رشته‌ای برای حل مسائل عمومی داشته باشند. تحقیقات دانشکده‌های حکمرانی معطوف به پیشنهاد راهکارهای عملی درباره مسائل عمومی است. محققان خط‌مشی در دانشکده‌های حکمرانی بایستی مجموعه‌ای جدید از مهارت‌های تحلیلی مربوط به یادگیری، مذاکره و واسطه‌گری را با یکدیگر ادغام کنند؛ به عبارت دیگر علاوه بر ارائه توصیه‌های سیاستی به خط‌مشی‌گذاران به تقویت طراحی و اجرای خط‌مشی‌ها نیز کمک کنند.

رویکرد اصلی در دانشکده‌های حکمرانی این است که خط‌مشی را چرخه تلاش‌های ناظر بر حل مسئله از طریق تکرار تحلیل مسائل و بررسی راه‌حل‌ها تلقی می‌کند (عبدالحمید و عبدالحسین‌زاده، ۱۳۹۷: ۸). دانشکده حکمرانی محلی برای پرورش و آموزش دانشجویان علاقه‌مند به عرصه خط‌مشی و اداره امور عمومی است و از طریق کاربست تفکر نوآورانه مبتنی بر اصول ثابت در راستای بهبود عملکرد دولت و حکومت از طریق آموزش، پژوهش و مشارکت گام برمی‌دارد. قدمت دانشکده‌های حکمرانی در کشورهای اروپایی و آمریکایی به چندین دهه رسیده و به نظر می‌رسد که ضرورت دارد به منظور بررسی تخصصی و حرفه‌ای مسائل حکومت و حکمرانی، در نظام جمهوری اسلامی ایران نیز دانشکده‌های حکمرانی تأسیس شوند (پور عزت، ۱۳۹۵).

درواقع کارکرد اساسی دانشکده‌های حکمرانی، پرورش منابع انسانی و متخصصین دانش خط‌مشی‌گذاری می‌باشد. خط‌مشی‌های عمومی؛ سازوکارهای حکمرانی نظام سیاسی هستند و دولت‌ها اراده ملی را در پرتو خط‌مشی‌های عمومی اجرایی می‌کنند و از این حیث سازوکارهای ارتقای کیفیت خط‌مشی‌گذاری عمومی در ایران می‌تواند در این عرصه مدنظر قرار گیرد (دانایی‌فرد و ولی اصل، ۱۳۹۷).

دانشکده‌ها و مدارس حکمرانی می‌توانند به واسطه آموزش‌های تخصصی و مسئله محور، مبتنی بر تربیت متخصصین عرصه خط‌مشی و مدیریت، منجر به کارآمد سازی نظام حکمرانی گردند. درواقع اهمیت پرورش و توانمندسازی مدیران در قالب مفهوم مدیریت منابع انسانی ملی قابل طرح می‌باشد. سازمان‌های دولتی در خلأ کار نمی‌کنند. آن‌ها بخشی از جامعه گسترده و نظام سیاسی هستند که هر دو به سرعت در حال تغییر هستند و تأثیرات قابل توجهی را در سازمان‌های بخش دولتی دارند و بروز تغییرات دیگر در جامعه، سیاست

و حکمرانی؛ به روز کردن مدیریت منابع انسانی را در دستور کار اکثر دولت‌ها خواهد گذاشت (نجفی رستاقی و همکاران، ۱۴۰۰).

به‌طور کلی مدارس و دانشکده‌های حکمرانی در دنیا باهدف انتقال دانش و مفاهیم نظری اصول حکمرانی در قلمرو اجرایی و عملیاتی تأسیس شده‌اند. این دانشکده‌ها و مدارس با ارائه انواع برنامه‌های آموزشی در موضوعات مرتبط با خط‌مشی‌گذاری عمومی و اصول مدیریت دولتی به ارتقاء دانش و توانایی‌های حکمرانان کمک می‌کنند؛ وجه تمایز مدارس و دانشکده‌های حکمرانی با دانشکده‌های مدیریت در دنیا پیوند میان مفاهیم نظری و کاربردی است که به این منظور آموزش در این دانشکده‌ها از تدریس مفاهیم صرفاً نظری توسط اساتید در کلاس فراتر رفته و انواع متنوع و مختلفی از برنامه‌های آموزشی به منظور استفاده از مفاهیم نظری در حوزه اجرایی برای دانشجویان و حکمرانان طراحی شده است تا فرصتی برای آن‌ها به منظور حل مسائل در بستر واقعی فراهم گردد.

پیشینه پژوهش

در این بخش مطابق جدول ۱ به مرور برخی پژوهش‌های انجام گرفته در خصوص رویکرد یادگیری مسئله محور پرداخته می‌شود؛ این کار باهدف ارائه خلاصه‌ای از پیشرفت‌های حاصل شده در این حوزه و مشخص نمودن خلأ پژوهشی در این زمینه انجام می‌شود. نتایج مرور پژوهش‌های مختلف نشان داد که این پژوهش‌ها بیشتر مروری بر مفاهیم و کاربردهای یادگیری مسئله محور در آموزش رشته‌های مختلف و از جمله مدیریت داشته‌اند ولی پژوهشی در خصوص مصادیق و نمونه‌های برنامه‌های آموزشی بر اساس رویکرد یادگیری مسئله محور به‌منظور پر کردن شکاف بین حوزه تئوری و عملیاتی صورت نگرفته که در این پژوهش با مطالعه دانشکده‌های حکمرانی در کشورهای پیشرفته به این خلأ پرداخته می‌شود.

جدول ۱. پیشینه تجربی پژوهش در حوزه یادگیری مسئله محور

عنوان پژوهش	منبع	خلاصه یافته‌ها
مفهوم و روش یادگیری مسئله محور	Marly Cruz Gomes Pinto 2022	موضوع اصلی این پژوهش مروری بر روش‌شناسی رویکرد یادگیری مسئله محور در دانشگاه‌های اروپایی است تا امکان پیاده‌سازی آن در نظام آموزشی برزیل بررسی شود؛ لذا به این منظور در این مقاله به بررسی تاریخچه، مدل‌ها، مزایا و معایب یادگیری مسئله محور پرداخته می‌شود.
یادگیری مسئله محور در محیط‌های آموزشی بزرگ	Manoharan et al. 2022	از آنجایی‌که یادگیری مسئله محور فراگیران را تشویق می‌کند تا آنچه را که در طول یک دوره می‌آموزند تمرین کرده و بکار گیرند؛ لذا هدف این مقاله بررسی تأثیر یادگیری مسئله محور در یک محیط کلاس بزرگ است و اینکه آیا چنین مدلی می‌تواند میزان یادگیری را به‌طور مؤثر هنگام استفاده در یک محیط آنلاین اندازه‌گیری کند یا خیر. این مقاله یک کلاس بزرگ با بیش از ۴۵۰ دانش‌آموز را برای استفاده از یادگیری مسئله محور بررسی می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که اکثر دانش‌آموزان بر این باورند که از یادگیری مسئله محور سود می‌برند و این امر با عملکرد کلی آن‌ها به‌خوبی همبستگی دارد.
پیشنهادی برای ساختاردهی یادگیری مسئله محور برای دانشجویان مدیریت	Silva et al. 2018	هدف این پژوهش ارائه پیشنهادی برای استفاده از یادگیری مسئله محور برای دانشجویان مدیریت در برزیل است. نتایج تحقیق با رویکرد اقدام پژوهی نشان داد که رویکرد یادگیری مسئله محور پیامدهای مثبتی برای یادگیری دانشجویان دارد، زیرا ادغام تئوری و عمل را ارتقاء می‌دهد و انگیزه یادگیری را افزایش می‌دهد. در این روش دانشجویان جنبه‌های عملی، کار تیمی و حضور یک کارآفرین/مدیر را در کلاس درس به‌عنوان تسهیلگر یادگیری درک می‌نمایند.
یادگیری مسئله محور؛ ابزاری برای بهبود عملکرد تحصیلی	Manas et al. 2017	پژوهش حاضر در بخش گوش و حلق و بینی آکادمی علوم پزشکی هند انجام شده و بر این اساس ۳۰ دانشجو با عملکرد ضعیف از ترم ششم تحصیلی به‌صورت گروهی انتخاب شدند و برای آن‌ها یادگیری مسئله محور اعمال شد و نمرات آن‌ها قبل و بعد این اعمال با آزمون t زوجی مقایسه شد. نتایج نشان داد بهبود قابل توجهی در عملکرد دانشجویان رخ داده که از نظر آماری نیز معنی‌دار است؛ بنابراین این مطالعه نتیجه می‌گیرد که یادگیری مسئله محور قطعاً عملکرد تحصیلی دانشجویان را بهبود می‌بخشد.

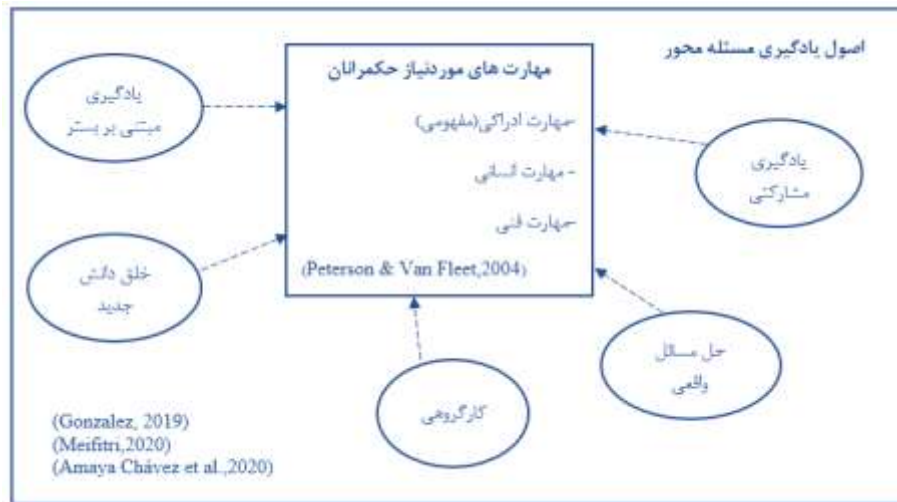
ادامه جدول ۱.

عنوان پژوهش	منبع	خلاصه یافته‌ها
یادگیری مسئله محور در آموزش مدیریت: چارچوبی برای طراحی بستر حل مسائل	Sherwood 2004	یادگیری مسئله محور پتانسیل زیادی برای آموزش مباحث مدیریت دارد. قرار دادن دانشجویان در یک محیط مسئله محور می‌تواند به پر کردن شکاف بین تئوری و عمل کمک کند. از آنجایی که یکی از مسائل مهم اما حل نشده در یادگیری مسئله محور، طراحی بستر موقعیت حل مسئله است؛ لذا هدف این مقاله ایجاد چارچوبی برای طراحی بستر یادگیری مسئله محور در آموزش مدیریت است.
مدل یکپارچه و کاربردی میان‌رشته‌ای برای یادگیری مسئله محور در آموزش تحصیلات تکمیلی مدیریت	Brownell & Jameson 2004	این مقاله مدلی از یادگیری مسئله محور را برای برنامه تحصیلات تکمیلی مدیریت ارائه می‌دهد. این مدل بر هم‌افزایی بین یادگیری شناختی، عاطفی و رفتاری تأکید می‌کند. اگرچه آموزش مباحث مدیریت معمولاً به یادگیری شناختی اولویت می‌دهد، ولی یادگیری عاطفی نیز به همان اندازه مهم است. با تمرکز بر مسائل دنیای واقعی، این مدل به دانشجویان کمک می‌کند تا دیدگاه‌های متعدد را درک کنند، عناصر غیرمنطقی تصمیم‌گیری را بشناسند و با تنگناهای اخلاقی به شیوه مطلوب‌تری مواجه شوند. یادگیری شناختی و عاطفی باهم زیربنای یادگیری رفتاری را شکل می‌دهند که درباره نحوه اجرای برنامه‌ها، رهبری تیم‌ها، حل تعارض، متقاعد کردن دیگران و برقراری ارتباط با حوزه‌های مختلف بحث می‌کند.

چارچوب مفهومی پژوهش

چارچوب مفهومی پژوهش، یک ساختار مفهومی است که برای تعریف و تبیین مفاهیم، اصول و روابط بین مؤلفه‌های مختلف در پژوهش ترسیم می‌شود و به‌عنوان یک راهنمای مفهومی برای تحلیل و تفسیر داده‌ها، اطلاعات و نتایج پژوهش استفاده می‌گردد. در پژوهش حاضر به منظور بررسی رویکرد یادگیری مسئله محور در آموزش حکمرانان بعد از مرور مبانی نظری و پیشینه پژوهش مطابق شکل ۱ چارچوب مفهومی ترسیم شده است که بر اساس این شکل اصول یادگیری مسئله محور در دانشکده‌های حکمرانی به منظور ارتقای مهارت‌های موردنیاز حکمرانان با استفاده از نظریه مهارت رابرت کتز (۱۹۵۵) مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

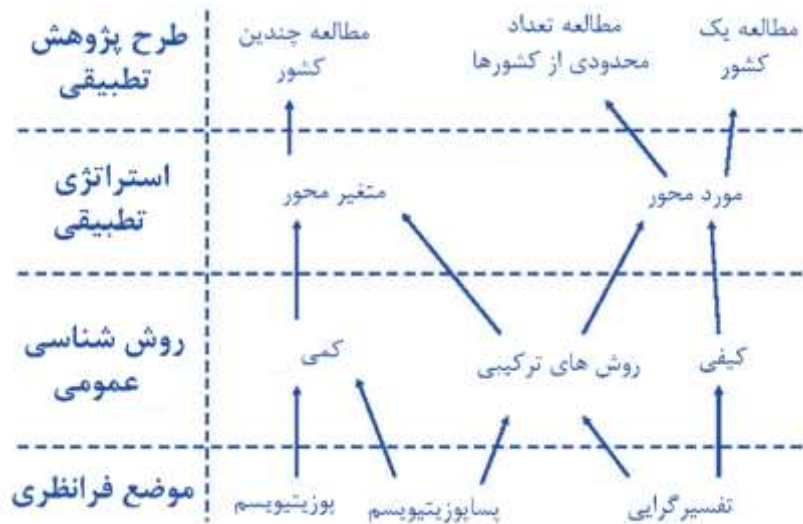
شکل ۱. چارچوب مفهومی پژوهش

روش

مطالعات تطبیقی عموماً به منظور مقایسه دو یا چند اندیشه، روش، راهکار و یا موقعیت مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این مطالعات ابتدا رویکردهای مختلف مورد بحث قرار می‌گیرد؛ تحقیق پیرامون هر یک از رویکردهایی که پژوهشگر در حال مقایسه آنهاست، ضروری است. در این مرحله پژوهشگر به مفاهیم و زمینه‌های اصلی هر یک از رویکردها پرداخته و پس از آن به تشریح تفاوت‌های هر یک از آنها می‌پردازد. پس از آن به انتخاب یکی از رویکردها پرداخته و دلایل برتری و نقاط قوت رویکرد مذکور را برای خواننده ارائه می‌نماید و نهایتاً پژوهش خود را بر اساس رویکرد برتر و شواهد و مدارک مربوط به آن پیش برده و به پایان می‌رساند (مک‌ناب، ۱۳۹۰: ۱۴۶). به‌طور کلی سه روش‌شناسی عمومی کمی و کیفی و ترکیبی در انجام پژوهش وجود دارد که هر کدام موضع فرانظری مربوط به خود را دارند. شکل ۲ رابطه بین سه موضع فرانظری و انتخاب استراتژی مناسب را در مطالعات تطبیقی نشان می‌دهد. مطابق این شکل سطح روش‌شناختی به سه سطح فرعی روش‌شناسی عمومی، استراتژی تطبیقی و طراحی پژوهش تطبیقی تقسیم شده است (Lor, 2019: 231).

شکل ۲. ارتباط انواع استراتژی‌های تطبیقی با مواضع فرانظری

منبع: (Lor, 2019: 232)

بر اساس نظر راگین^۱ استراتژی تطبیقی، شامل دو رویکرد متغیر - محور^۲ و مورد - محور^۳ است که هر کدام روش شناسی خاص خود را دارند. رویکرد غالب در پژوهش‌های تطبیقی به صورت مورد - محور است که در آن هر «مورد» به طور تحلیلی به عنوان یک کل در نظر گرفته می‌شود (نجفی رستاقی و عبدالحمید، ۱۴۰۳). در این پژوهش روش شناسی عمومی به صورت کیفی؛ استراتژی تطبیقی به صورت مورد - محور و طرح پژوهش تطبیقی شامل مطالعه تعداد محدودی از کشورها می‌شود. روش جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش به صورت کتابخانه‌ای و به شیوه هدفمند بر اساس منطق انتخاب کشورها انجام شده و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز تحلیل مضمون است، در ادامه به منطق انتخاب کشورهای مورد مطالعه اشاره می‌شود.

در مطالعه تطبیقی N واحد یک مورد مطالعاتی واحد را نشان می‌دهد، بنابراین منطقی است که فرض کنیم موارد N کوچک تعداد ۲ تا ۵۰ مورد را شامل می‌شود و N بزرگ تعداد بیشتر از ۵۰ مورد را در برمی‌گیرد (Adebayo & Ackers, 2021). اولین گام در

1 Ragin

2 Variable-oriented

3 Case-oriented

انتخاب کشورهای مربوطه می‌تواند محدود کردن عرصه مطالعاتی به کشورهای در مناطق خاص یا در دسته‌بندی‌های خاص مانند کشورهای دارای حکومت دموکراتیک، کشورهای فرانسوی‌زبان، کشورهای اسلامی یا کشورهای در حال توسعه باشد (Lor, 2019: 272).

بر این اساس در این پژوهش منطق انتخاب کشورها به مطالعه کشورهای توسعه‌یافته محدود شده است. به منظور انجام مطالعه تطبیقی دانشکده‌های حکمرانی در کشورهای توسعه‌یافته که در زمینه آموزش مباحث مرتبط با حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری فعالیت دارند کلیدواژه‌های متعددی چون: Governance Institute-Governance School و Governance Academy در کشورهای توسعه‌یافته مختلف مورد جستجو قرار گرفتند و از میان آن‌ها تعداد ۱۲ دانشکده یا مدرسه حکمرانی به شرح جدول ۲ انتخاب گردید. لازم به توضیح است که از آنجایی که موضوع این پژوهش در رابطه با دانشکده‌ها یا مدارس حکمرانی می‌باشد؛ لذا از بررسی نهادهای آموزشی و دانشگاهی که صرفاً در زمینه حکومت^۱ و مدیریت دولتی^۲ و مباحث خط‌مشی‌گذاری فعالیت دارند صرف‌نظر گردید.

جدول ۲. دانشکده‌های و مدارس حکمرانی منتخب پژوهش

عنوان	کشور / سال تأسیس	وبسایت
دانشکده حکمرانی وین	اتریش / ۲۰۰۷	https://vigo.univie.ac.at
دانشکده حکمرانی عمومی	سوئیس	https://sspg.ethz.ch
دانشکده حکمرانی و خط‌مشی	روسیه	https://english.mgimo.ru/structure/schools/school-of-governance-and-politics
دانشکده حقوق و حکمرانی اروپا	-	https://www.elgs.eu
مؤسسه حکمرانی	کانادا	https://iog.ca/
مدرسه حکمرانی نورث رین وست فالتا	آلمان / ۲۰۰۶	https://nrwschool.de/en
مدرسه حکمرانی و رهبری	انگلستان	https://thelondonschool.uk

1 Government

2 Public Administration

ادامه جدول ۲.

عنوان	کشور / سال تأسیس	وبسایت
مرکز مطالعات حکمرانی و مدیریت	سوئد	https://www.hhs.se/en/Research/Centers/CGMS
خانه حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری عمومی	سوئد	https://www.hhs.se/en/research/research-houses/house-of-governance-and-public-policy
مدرسه خط‌مشی‌گذاری و حکمرانی اوانز	آمریکا / ۱۹۶۲	https://evans.uw.edu/about/#1594962003930-e1c6b4b8-6e2c
دانشکده حکمرانی هرته	آلمان / ۲۰۰۴	https://www.hertie-school.org/en
دانشکده هاروارد کندي	آمریکا / ۱۹۳۶	https://www.hks.harvard.edu/u

از آنجایی که روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در کشورهای منتخب، به روش تحلیل مضمون است در ادامه به مراحل روش تحلیل مضمون مورداستفاده در پژوهش حاضر اشاره می‌گردد.

«تحلیل مضمون»^۱ به اشکالی از تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی اشاره دارد که عمدتاً بر شناسایی، سازمان‌دهی و تفسیر مضامین در داده‌های متنی تمرکز دارد؛ تحلیل مضمون اغلب به عنوان روشی پایه برای شناسایی و تحلیل الگوها در داده‌های کیفی در نظر گرفته می‌شود (Cassell et al., 2017: 219-220). نمونه‌ای از فرایند کدگذاری تحلیل مضمون با استفاده از دستورالعمل‌های ارائه شده توسط لنگدريج^۲ (۲۰۰۴) شامل سه مرحله اصلی کدگذاری توصیفی^۳؛ کدگذاری تفسیری^۴ و تعیین مضامین فراگیر^۵ و مراحل فرعی درون آن‌ها تقسیم می‌گردد (King et al., 2019: 283-284). در این پژوهش به منظور بررسی و تحلیل محتوای وبسایت‌های دانشکده‌ها و مدارس حکمرانی منتخب از روش تحلیل مضمون ارائه شده توسط لنگدريج استفاده می‌گردد.

-
- 1 Thematic analysis
 - 2 Langdridge
 - 3 Descriptive coding
 - 4 Interpretive coding
 - 5 Overarching themes

یافته‌ها

پس از انتخاب دانشکده‌ها و مدارس حکمرانی مطابق جدول ۳ به کدگذاری توصیفی اطلاعات مندرج در وب‌سایت این دانشکده‌ها پرداخته می‌شود تا گزاره‌های مرتبط با رویکرد یادگیری مسئله محور که در این دانشکده‌ها به کار گرفته می‌شود احصا گردد.

جدول ۳. کدگذاری توصیفی مصادیق روش‌های یادگیری مسئله محور در مدارس و دانشکده‌های حکمرانی کشورهای پیشرفته

نام دانشکده/ مدرسه حکمرانی	کدهای توصیفی
دانشکده حکمرانی وین	<ul style="list-style-type: none"> - فراهم آوردن امکان شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی - برگزاری دوره‌های تابستانی باهدف دستیابی به دانش ویژه یا مهارت- های مبتنی بر روش‌شناسی پژوهش - فراهم آوردن امکان مشارکت دانشجویان در پژوهش‌های میدانی - برگزاری سمینارهای تعاملی به‌منظور بحث درباره‌ی جدیدترین پژوهش‌ها درباره‌ی نظریه‌ها، مفاهیم و حوزه‌های حکمرانی - برگزاری کارگاه‌های پژوهشی باهدف بحث درباره‌ی طرح‌های پژوهشی دانشجویان و میزان پیشرفت آن‌ها - برگزاری دوره‌های مهارتی ازجمله: مهارت سخنرانی؛ تدریس در آموزش عالی و مدیریت پروژه - فراهم آوردن امکان مشارکت دانشجویان در پروژه‌های پژوهشی تحت هدایت اعضای هیئت‌علمی - ارائه‌ی انواع آموزش‌های شغلی - ارائه‌ی اطلاعاتی درباره‌ی فعالیتهای سازمان‌های مختلف دولتی و تجربه‌ی کار در یک محیط حرفه‌ای و برقراری ارتباط با کارفرمایان
دانشکده حکمرانی عمومی سوئیس	<ul style="list-style-type: none"> - برگزاری دوره آموزشی تعاملی مدیران دولتی و اساتید به‌منظور تبادل تجربیات
مؤسسه حکمرانی کانادا	<ul style="list-style-type: none"> - برگزاری دوره‌های تخصصی حرفه‌ای و رهبری بر اساس نیاز سازمان‌ها - برگزاری سخنرانی مدیران اجرایی بخش دولتی به‌منظور انتقال تجربیات آن‌ها به دانشجویان

ادامه جدول ۳.

نام دانشکده/ مدرسه حکمرانی	کدهای توصیفی
دانشکده حکمرانی و سیاست روسیه	<ul style="list-style-type: none"> - برگزاری دوره‌های کارآموزی آزاد در دانشگاه‌های مهم اروپا و آسیا - آموزش مهارت‌های نرم - آموزش مهارت‌های شغلی - ارائه فرصت مشارکت دانشجویان در پروژه‌های مدیریتی مرتبط با بخش دولتی و یا سازمان‌های بین‌المللی - ارائه آموزش‌های مدیریتی در شرکت‌های دولتی - همکاری نزدیک دانشکده با کارفرمایان بخش دولتی به منظور جذب متقاضیان کار
دانشکده حقوق و حکمرانی اروپا	<ul style="list-style-type: none"> - برقراری تعامل نزدیک با تصمیم‌گیرندگان و مدیران اجرایی - ایجاد فرصت کارآموزی برای دانشجویان در مشاغل دولتی - برگزاری سمینارهای تعاملی - تدارک بازدیدهای میدانی از سازمان‌های عمومی و خصوصی مختلف - برگزاری پرزنت‌های گروهی توسط دانشجویان
مدرسه حکمرانی نورث رین وست فالیا آلمان	<ul style="list-style-type: none"> - برقراری ارتباطات مشترک میان متخصصان حوزه‌های مختلف (علوم سیاسی، مدیریت دولتی، حقوق‌دانان و اقتصاددانان و ...) - برقراری ارتباط با تصمیم‌گیرندگان و متولیان نهادهای سیاسی - انجام پروژه‌های پژوهشی مسئله محور با سازمان‌های دولتی و خصوصی - برگزاری کنفرانس‌های تخصصی تعاملی - ارائه برنامه‌های آموزشی مکمل جهت ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای دانشجویان
مدرسه حکمرانی و رهبری لندن	<ul style="list-style-type: none"> - آموزش مهارت‌های رهبری در حرفه‌های مختلف بخش‌های عمومی، خصوصی و غیرانتفاعی - فراهم آوردن امکان دسترسی دانشجویان به گزارش‌های صنعتی و مطالعات موردکاوی
مرکز مطالعات حکمرانی و مدیریت سوئد	<ul style="list-style-type: none"> - فراهم آوردن امکان حضور دانشجویان در گفتمان‌های آموزشی در زمینه‌های مدیریت و حکمرانی - انجام مطالعات تجربی برای ذی‌نفعان مختلف، شرکت‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط - انجام پروژه‌های پژوهشی به منظور مطالعه، توصیف و تحلیل انتقادی سازمان‌ها

ادامه جدول ۳.

نام دانشکده/ مدرسه حکمرانی	کدهای توصیفی
خانه حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری عمومی سوئد	- انجام پژوهش در زمینه موضوعات مختلفی چون خط‌مشی‌گذاری، حکمرانی شرکتی و حکمرانی عمومی
مدرسه خط‌مشی‌گذاری و حکمرانی اوانز آمریکا	- برقراری تعامل با گروه‌های مختلف برای ایجاد راهکارهای مناسب جهت رفع مسائل اجتماعی - برگزاری سمینارهای پژوهشی - برگزاری کمپ‌های آموزشی هفتگی به صورت تعاملی
دانشکده حکمرانی هرتی آلمان	- انجام پروژه‌های پژوهشی از طریق گرد هم آوردن صاحب‌نظران حوزه‌های مختلف (حقوق، اقتصاد، علوم داده، علوم سیاسی، جامعه‌شناسی، مدیریت دولتی) - مشارکت با محققان و متخصصان در برلین، اروپا و سراسر جهان
دانشکده هاروارد کندی	- تعریف و انجام پروژه‌های پژوهشی تحلیلی - برگزاری جلسات گفتمان عمومی - برگزاری سخنرانی‌های تعاملی - اجرای کارهای میدانی توسط دانشجویان - فراهم آوردن امکان حضور دانشجویان در آزمایشگاه خط‌مشی

پس از انجام کد‌گذاری توصیفی نوبت به کد‌گذاری تفسیری و تعیین مضامین می‌رسد. بدین منظور مطابق جدول ۴ کدهای توصیفی مرتبط باهم در دسته‌های جداگانه‌ای قرار گرفته و برای این دسته عنوان مضمون فراگیر انتخاب می‌شود. در این پژوهش عناوین مضامین فراگیر برگرفته از اجزای سه‌گانه مهارت‌های موردنیاز حکمرانان شامل مهارت‌های فنی، انسانی و ادراکی (مفهومی) می‌گردد.

جدول ۴. احصای مضامین مرتبط با مصادیق یادگیری مسئله محور در مدارس و دانشکده‌های

حکمرانی

مصادیق در مدارس و دانشکده‌های حکمرانی (مضامین پایه)	اجزای سه‌گانه مهارت‌های موردنیاز حکمرانان (مضامین فراگیر)
<ul style="list-style-type: none"> - آموزش اصول و اخلاقیات پژوهش - آموزش انواع مهارت‌های شغلی - برگزاری انواع دوره‌های مهارتی شامل مهارت سخنرانی و تدریس - ارائه فرصت مطالعه گزارش‌های صنعتی و سازمان‌های دولتی - فراهم آوردن امکان حضور در آزمایشگاه خط‌مشی - ارائه فرصت شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی - آموزش مهارت‌های رهبری شامل ارزیابی عملکرد، مدیریت فرایند و... 	<p>مهارت فنی</p>
<ul style="list-style-type: none"> - شبیه‌سازی نحوه کار هیئت‌مدیره سازمان‌ها - فراهم آوردن امکان مشارکت در پژوهش‌های میدانی - فراهم آوردن فرصت انجام مطالعات موردی در سازمان‌های دولتی - بازدید میدانی از سازمان‌های دولتی و خصوصی - کارآموزی در سازمان‌های دولتی و خصوصی - انتقال تجربیات مدیران اجرایی از طریق سخنرانی و دوره‌های آموزشی - ارائه فرصت مشارکت در پروژه‌های مدیریتی سازمان‌های بین‌المللی 	<p>مهارت ادراکی (مفهومی)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - برگزاری سمینارهای تعاملی - فراهم آوردن فرصت انجام کارگروهی در انجام پروژه‌های کلاسی - آموزش انواع مهارت‌های نرم و ارتباطی - برگزاری کمپ‌های آموزشی تعاملی به صورت هفتگی - برگزاری جلسات پرزنت مباحث به صورت گروهی 	<p>مهارت انسانی</p>

بحث و نتیجه‌گیری

یادگیری مبتنی بر مسئله یک شیوه آموزش پایدار است که دانش، تفکر و مهارت‌های مخاطبان را تقویت می‌کند این رویکرد نقش مهمی در نظام بندی دانش در علوم مختلف ایفا می‌کند و دانش‌پژوهان را قادر می‌سازد تا در تجربیات یادگیری سازنده و خلاق شرکت کنند. یادگیری مبتنی بر مسئله با تحریک استقلال شناختی از طریق حل مسئله

عملی، توانایی‌های شناختی و انگیزه دانش‌پژوهان را افزایش می‌دهد و با تمرکز بر سناریوهای دنیای واقعی و ارتباطات بین‌رشته‌ای، مشارکت فعال، همکاری و کسب دانش قابل‌استفاده را ارتقاء می‌دهد. علاوه بر این، یادگیری مبتنی بر مسئله، دانش‌پژوهان را تشویق می‌کند تا دانش نظری را در حل مسائل پیچیده به کار برند که این امر منجر به درک عمیق‌تر مفاهیم می‌شود. از آنجایی که مدارس و دانشکده‌های حکمرانی در کشورهای پیشرفته به منظور برقراری ارتباط بین حوزه نظری و اجرایی تأسیس شده‌اند استفاده از رویکرد یادگیری مسئله محور در آن‌ها می‌تواند به حکمرانان در کاربست صحیح و عمیق مفاهیم نظری در عمل در هنگام مواجهه با مسائل عمومی کمک شایان توجهی نماید؛ لذا در این پژوهش با استفاده از رویکرد تطبیقی مورد محور به مطالعه برخی از مهم‌ترین دانشکده‌های حکمرانی در کشورهای پیشرفته پرداخته شد تا شیوه‌های این دانشکده‌ها در استفاده از اصول یادگیری مسئله محور احصا گردد. نتایج کدگذاری تحلیل وب‌سایت‌های دانشکده‌های حکمرانی نشان داد که مطابق مهارت‌های موردنیاز حکمرانان در ابعاد ادراکی (مفهومی)، انسانی و فنی هرکدام از این دانشکده‌های از شیوه‌های گوناگونی برای آموزش حکمرانان بهره می‌گیرند.

در بعد مهارت فنی؛ آموزش انواع مهارت‌های شغلی، آموزش اصول و اخلاقیات پژوهش؛ برگزاری انواع دوره‌های مهارتی شامل مهارت سخنرانی و تدریس؛ ارائه فرصت مطالعه گزارش‌های صنعتی و سازمان‌های دولتی؛ فراهم آوردن امکان حضور در آزمایشگاه خط‌مشی‌گذاری؛ ارائه فرصت شرکت در کنفرانس‌های بین‌المللی؛ آموزش انواع مهارت‌های رهبری شامل ارزیابی عملکرد، مدیریت فرایند در دانشکده‌های حکمرانی صورت می‌گیرد.

دانشکده‌های حکمرانی در بعد مهارت‌های انسانی اقدام به: آموزش انواع مهارت‌های نرم و ارتباطی؛ برگزاری کمپ‌های آموزشی تعاملی به صورت هفتگی؛ برگزاری جلسات پرزنت مباحث به صورت گروهی؛ فراهم آوردن فرصت انجام کارگروهی در انجام پروژه‌های کلاسی و برگزاری سمینارهای تعاملی می‌نمایند.

شبیه‌سازی نحوه کار هیئت‌مدیره سازمان‌ها؛ فراهم آوردن امکان مشارکت در پژوهش‌های میدانی؛ فراهم آوردن فرصت انجام مطالعات موردی در سازمان‌های دولتی؛

بازدید میدانی از سازمان‌های دولتی و خصوصی مختلف؛ کارآموزی در سازمان‌های دولتی و خصوصی؛ انتقال تجربیات مدیران اجرایی از طریق سخنرانی و دوره آموزشی؛ ارائه فرصت مشارکت در پروژه‌های مدیریتی سازمان‌های بین‌المللی از جمله برنامه‌هایی است که دانشکده‌ها و مدارس حکمرانی در کشورهای پیشرفته به منظور ارتقاء مهارت‌های ادراکی (مفهومی) دانشجویان و حکمرانان تعریف و پیاده‌سازی می‌نمایند.

نتایج این پژوهش در واکاوی کاربردی رویکرد یادگیری مسئله محور در مدارس حکمرانی در کشورهای پیشرفته می‌تواند به‌عنوان راهنمایی برای تعریف دوره‌های آموزشی در دانشکده‌های حکمرانی کشور مورد استفاده قرار گیرد تا حکمرانان بتوانند از مبانی نظری مفاهیم حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری و مدیریت دولتی به‌صورت بهینه و مؤثری در موقعیت‌های اجرایی استفاده نمایند و با مسائل واقعی در مسیر ارائه خدمات عمومی به شیوه مؤثرتری مواجه شده و راهکارهای مناسب و دقیقی برای آن‌ها ارائه دهند. به همین منظور پیشنهادات کاربردی زیر در جهت بهبود برنامه‌های آموزشی مدارس و دانشکده‌های حکمرانی کشور به‌منظور ارائه آموزش‌های کاربردی به دانشجویان و حکمرانان ارائه می‌گردد:

▪ تعریف دوره‌های آموزشی رسمی و غیررسمی چابک و مسئله محور؛ از مهم‌ترین پیش‌نیازهای انجام پژوهش، تشخیص مسائل اساسی می‌باشد. بدین معنا که باید مسئله را تشخیص و بر مبنای آن پژوهش را انجام داد. باید توجه داشت که در پژوهش‌ها نباید مسئله‌سازی کرد؛ بلکه بایستی مسئله موجود را کشف و آن را با توجه به اهداف مدنظر مورد بررسی قرارداد. توجه به مسائل عمومی در رشته مدیریت دولتی و حکمرانی از جایگاه نظری خاصی برخوردار است؛ شناخت مسائل عمومی به سیاست‌گذاران در انتخاب روش مطلوب سیاست‌گذاری کمک قابل توجهی می‌کند و هرگونه ضعف در شناسایی مسائل عمومی موجب ناکارآمدی سیاست‌های دولتی می‌شود. به همین دلیل در بسیاری از دانشکده‌های حکمرانی در دنیا روش تحقیق مسئله محور مورد توجه خاصی قرار دارد. در کشور ما متأسفانه پژوهش‌های علوم انسانی، بیشتر موضوع-محور است تا مسئله-محور و دانشجویان معمولاً موضوعاتی را که در آن تخصص یا مطالعه دارند یا به آن‌ها علاقه دارند انتخاب کرده و پژوهش‌ها را به سمت آن‌ها سوق می‌دهند، اما عمده این پژوهش‌ها نمی‌تواند پاسخگوی مسائل اساسی باشد. این موضوع موجب می‌شود که دانشجویان زمانی

که در کسوت مدیران دولتی نیز قرار می‌گیرند به فرآیند مسئله‌یابی و حل آن در حوزه تخصصی خود اشراف نداشته باشند که برای حل این موضوع بایستی واحد درسی مجزایی در دانشکده‌های حکمرانی کشور به منظور آموزش رسمی و غیررسمی چابک و مسئله محور تعریف گردد.

▪ برگزاری کمپ‌های حل مسئله؛ کمپ‌های حل مسئله می‌تواند بستری را برای تعامل دانشجویان و مدیران دولتی در خصوص ارائه راهکارهای مناسب برای حل مسائل فراهم کند که در آن افراد می‌توانند ضمن ارتقاء مهارت‌های ارتباطی با سایر افراد از طریق طوفان فکری به ارائه راهکارهای خلاقانه‌ای به منظور حل مسائل نائل شوند. کمپ‌های حل مسئله برنامه‌های آموزشی هستند که به شرکت‌کنندگان کمک می‌کنند تا مهارت‌های حل مسئله خود را تقویت کرده و بهبود بخشند. این کمپ‌ها معمولاً به صورت گروهی برگزار می‌شوند و افراد با همکاری و تعامل با یکدیگر، مسائل مختلف را حل می‌کنند. برخی از مزایای شرکت در کمپ‌های حل مسئله تقویت همکاری و تعامل میان افراد، افزایش اعتماد به نفس، ارتقاء تفکر انتقادی و افزایش خلاقیت است.

▪ برگزاری دوره‌های مرتبط با اصول سیاست‌گذاری شامل سیاست آموزشی، سیاست‌ورزی و سیاست‌بینی؛ از آنجایی که یکی از مباحث نظری دانشکده‌های حکمرانی مربوط به اصول سیاست‌گذاری می‌گردد؛ دوره‌های آموزشی جهت آموزش اصول سیاست‌گذاری، کاربست این اصول در عرصه اجرایی سیاست‌گذاری و درگیر شدن مستقیم در امر سیاست‌گذاری به صورت کارورزی می‌تواند به حکمرانان در جهت فهم و کاربرد اصول سیاست‌گذاری کمک نماید.

▪ تدوین آئین‌نامه ارتباط دانشکده‌های حکمرانی با صنعت و نظام اداری؛ تدوین آئین‌نامه ارتباط دانشکده‌های حکمرانی با صنعت و نظام اداری یک مرحله مهم و حیاتی برای تعامل مؤثر بین دانشگاه و صنعت است. این آئین‌نامه باید شامل دستورالعمل‌ها، مقررات و رویه‌هایی باشد که به دانشگاه و صنعت و نظام اداری کمک کند تا به صورت مؤثر و مفیدی با یکدیگر همکاری کنند. از جمله مواردی که باید در این آئین‌نامه منعکس شود شامل: اهداف و مسئولیت‌ها؛ فرصت‌های همکاری؛ تبیین روابط مالی و روابط قانونی و نحوه سازمان‌دهی و نظارت بر اجرای ارتباطات بین دانشگاه و صنعت و نظام اداری است. تدوین

یک آیین‌نامه کامل و جامع برای ارتباط دانشگاه با صنعت و نظام اداری در دانشکده‌های حکمرانی کشور می‌تواند به تسریع فرآیندهای همکاری، جلب منافع مشترک و تسهیل انجام پروژه‌های مشترک کمک کند.

■ راه‌اندازی شبکه ملی خط‌مشی پژوهان کشور؛ راه‌اندازی شبکه ملی خط‌مشی پژوهان به‌عنوان یک منبع ارزشمند برای ترویج و توسعه فعالیت‌های پژوهشی و نوآوری در دانشکده‌های حکمرانی کشور اهمیت دارد. برای این منظور ایجاد یک پلتفرم آنلاین برای ثبت، ارائه و به اشتراک‌گذاری ایده‌های پژوهشی، گزارش‌ها و داده‌های مرتبط بسیار مفید است. این پلتفرم باید قابل دسترس بودن و امنیت مناسب را فراهم کند.

■ تعریف دوره کارآموزی در واحدهای درسی رشته حکمرانی؛ هدف از کارآموزی ایجاد فرصت برای افراد جهت یادگیری مهارت‌های جدید است. کارآموزی این فرصت را به کارفرما می‌دهد تا ایده‌ها و موضوعات جدید را به محل کار خود بیاورد، استعدادها را توسعه دهد و آن‌ها را به افرادی منتقل کند که قرار است به استخدام سازمان وی درآیند. از دلایل اصلی کارآموزی آشنایی با محیط کاری است؛ هدف اصلی افراد از تحصیل در دانشگاه‌ها، داشتن شغل و حرفه مناسب است؛ اما معمولاً دانشجویان در هنگام تحصیل بیشتر به صورت تئوری با حرفه آینده خود آشنا می‌شوند و حقیقتاً به صورت عملی آشنایی با محیط و مهارت‌های حرفه‌ای که در آن تحصیل می‌کنند، ندارند. دوره کارآموزی این امکان را به دانشجویان می‌دهد تا بتوانند با محیط‌های کاری از نزدیک ارتباط برقرار کنند و با شرایط، موقعیت‌ها، کارها و بسیاری از مواردی آشنا شوند که تجربه و درک آن‌ها فقط با حضور در محیط کاری ممکن خواهد بود.

■ برگزاری کرسی‌های انتقال تجربه: کرسی انتقال تجارب یک فرایند یا رویداد است که در آن افراد تجربیات و دانش خود را به دیگران انتقال می‌دهند. این نوع کرسی‌ها معمولاً برای به اشتراک‌گذاری تجربیات، دانش، مهارت‌ها و راهکارهای موفق استفاده می‌شود. هدف اصلی کرسی انتقال تجارب این است که افراد بتوانند از تجربیات و دانش دیگران بهره‌مند شوند و از آن‌ها برای پیشبرد کارهای خود استفاده کنند. این نوع رویدادها معمولاً با حضور افرادی که تجربه و دانش قابل توجهی در یک حوزه خاص دارند، برگزار می‌شود و شامل سخنرانی‌ها، نشست‌ها، کارگاه‌ها و گفتگوهای تعاملی است. کرسی‌های انتقال

تجربه در مدارس و دانشکده‌های حکمرانی بستر مناسبی برای طوفان فکری و به اشتراک‌گذاری آرا و دیدگاه‌های مختلف است.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

ORCID

Hadi Khanmohammadi

<http://orcid.org/0000-0002-2290-6431>

Leila Shams

<https://orcid.org/0000-0001-8226-4859>

منابع

۱. آقازاده، محرم، تورانی، حیدر (۱۳۸۴). کاربرد یادگیری مسئله محوری در کلاس درس، تهران: انتشارات آبیژ.
۲. بیگم موسوی، زهرا، خواجه الدین، نیلوفر (۱۳۹۱). آموزش مبتنی بر حل مسئله، اهواز: انتشارات واصف لاهیجی.
۳. عبدالحمید، مهدی، عبدالحسین‌زاده، محمد (۱۳۹۷). دانشکده حکمرانی: مطالعه تطبیقی دانشکده‌های حکمرانی منتخب جهان، ناشر: پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت (پژوهشکده سیاست‌پژوهی و مطالعات راهبردی حکمت)
۴. پورعزت، علی‌اصغر. (۱۳۹۵). تصویرپردازی از دانشکده حکومت، مدیریت سازمان‌های دولتی، ۴ (۲)، ۱۴۹-۱۵۸.
۵. خان‌محمدی، هادی، خداپرست، عباس (۱۴۰۱). نظریه حکمرانی از منظر اندیشمندان، تهران: سازمان جهاد دانشگاهی تهران.
۶. دانایی‌فرد، حسن، ولی‌اصل، جواد. (۱۳۹۷). سازوکارهای ارتقای کیفیت خط‌مشی‌گذاری عمومی در ایران، دولت‌پژوهی، ۴ (۱۶)، ۱۰۹-۱۴۳.
۷. مک‌ناب، دیوید ای. (۱۳۹۰). روش‌های تحقیق کمی و کیفی مدیریت دولتی و سازمان‌های غیرانتفاعی (ترجمه رضا واعظی و محمدصادق آزمندیان). جلد اول، تهران: انتشارات صفار.
۸. نجفی رستاقی، حیدر، ذوالفقارزاده، محمد مهدی، زمانیان، مصطفی (۱۴۰۰). تحلیل الگوی کنشگری دانشکده‌های حکمرانی جهان در چارچوب پارادایم‌های توانمندسازی، سیاست‌گذاری عمومی، ۷ (۳)، ۲۱۳-۲۴۱.

۹. نجفی رستاقی، حیدر، عبدالحمید، مهدی (۱۴۰۳). مفهوم‌سازی ارکان نظام حکمرانی توسعه؛ مطالعه تطبیقی نهادهای راهبر توسعه در کشورهای منتخب. *مطالعات مدیریت خدمات عمومی*، ۲(۳)، ۹۵-۱۲۲. doi: 10. 2054/spsa.2024.82943.1047

10. Adebayo, A., & Ackers, B. (2021). Sampling theoretically for comparison. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 19(1), 42-56.
11. Amaya Chávez, D., Gámiz-Sánchez, V. M., & Cañas Vargas, A. (2020). Problem-based learning: Effects on academic performance and perceptions of engineering students in computer sciences. *JOTSE: Journal of Technology and Science Education*, 10(2), 306-328.
12. Brownell, J., & Jameson, D. A. (2004). Problem-based learning in graduate management education: An integrative model and interdisciplinary application. *Journal of Management Education*, 28(5), 558-577.
13. Cassell, C., Grandy, G., & Cunliffe, A. L. (2017). *The SAGE handbook of qualitative business and management research methods*, Sage Publications Ltd.
14. Ghufron, M. A., & Ermawati, S. (2018). The strengths and weaknesses of cooperative learning and problem-based learning in EFL writing class: Teachers' and students' perspectives. *International Journal of Instruction*, 11(4), 657-672.
15. Gonzalez, L. (2019). The problem-based learning model. In *2019 eighth international conference on educational innovation through technology (Eitt)* (pp. 180-183). IEEE.
16. Gündüz, A. Y., Alemdag, E., Yasar, S., & Erdem, M. (2016). Design of a problem-based online learning environment and evaluation of its effectiveness. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 15(3), 49-57.
17. King, N., Horrocks, C., Brooks, J. (2019). *Interviews in qualitative research*, SAGE Publications Ltd.
18. Lor, P. J. (2019). *International and comparative librarianship: concepts and methods for global studies*. Walter de Gruyter GmbH & Co KG.
19. Manas, Ranjan, Rout., K, Chandra, Sekhar., K, Uma, Maheswar, Rao. (2017). Problem Based Learning (PBL) - A tool to improve the academic performance, *Indian journal of applied research*, 7(1).
20. Manoharan, S., Ye, X., & Speidel, U. (2022). Problem-based Learning in a Large-Class Setting. In *2022 31st Annual Conference of the European Association for Education in Electrical and Information Engineering (EAEEIE)* (pp. 1-6). IEEE.

21. Marly Cruz Gomes Pinto, M. (2022). Problem-based learning: Concept and method. *Revista Gênero e Interdisciplinaridade*, 3(1).
22. Meifitri, M. (2020). Problem Solving Ability and Communication Skill Through Problem-Based Learning Approach, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 463, 146-149.
23. Ogunsola, O. A., Adelana, O. P., & Adewale, K. A. (2021). Effect of problem-based learning approach on students' academic performance in senior secondary mathematics. *Journal of Science and Mathematics Letters*, 9(2), 75-85.
24. Peterson, T. O., & Van Fleet, D. D. (2004). The ongoing legacy of RL Katz: An updated typology of management skills. *Management decision*, 42(10), 1297-1308.
25. Ramadhani, R., Syamsul, H., & Rofiqul, U. (2019). Problem-based learning, its usability and critical view as educational learning tools. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 6(3), 193-208.
26. Ribeiro, L. R. C. (2011). The pros and cons of problem-based learning from the teacher's standpoint. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 8(1), 34-51.
27. Sherwood, A. L. (2004). Problem-based learning in management education: A framework for designing context. *Journal of Management Education*, 28(5), 536-557.
28. Silva, A. B. D., Bispo, A. C. K. D. A., Rodriguez, D. G., & Vasquez, F. I. F. (2018). Problem-based learning: A proposal for structuring PBL and its implications for learning among students in an undergraduate management degree program. *Revista de Gestão*, 25(2), 160-177.
29. Trullàs, J. C., Blay, C., Sarri, E., & Pujol, R. (2022). Effectiveness of problem-based learning methodology in undergraduate medical education: a scoping review. *BMC medical education*, 22(1), 104.
30. Wirantaka, A., & Sukarno, H. S. R. (2022). Investigating the Implementation of Problem-Based Learning (PBL) in English Teaching and Learning. In *International Conference Sustainable Innovation on Humanities, Education, and Social Sciences (ICOSI-HESS 2022)* (pp. 260-273). Atlantis Press.

References [In Persian]

1. Abdul Hamid, Mahdi, Abdul Hosseinzadeh, Mohammad (2017). *School of Governance: A Comparative Study of the World's Selected Schools of Governance*, Publisher: Hikmat Policy Research and Strategic Studies

Research Institute (Hikmat Research Institute for Policy Research and Strategic Studies)

2. Aghazadeh, Moharram, Torani, Heydar (2004). *The application of problem-based learning in the classroom*, Tehran: Aizh Publications.
3. Begum Mousavi, Zahra, Khajaeddin, Nilofar (2013). *Education based on problem solving*, Ahvaz: Wasif Lahiji Publications.
4. Danaee fard, H., & Vali Asl, J. (2019). Exploring and identifying the mechanisms of improving quality of public policies in Iran: a mixed-method research. *State Studies*, 4(16), 109-143. doi: 10.22054/tssq.2019.9593
5. Khanmohammadi, Hadi, Khodaparast, Abbas (2022). *Theory of governance from the perspective of intellectuals*, Tehran: Tehran Academic Jihad Organization.
6. McNabb, David A. (2011). *Quantitative and qualitative research methods of public administration and non-profit organizations* (translated by Reza Vaezi and Mohammad Sadeq Azmandian). Volume I, Tehran: Safar Publications.
7. Najafi Rastaghi, H. , Zolfagharzadeh, M. M. , & Zamanian, M. (2021). Analysis of the functional model of governance schools in the framework of empowerment paradigms; An approach to the governing ecosystem of the Islamic Republic of Iran. *Iranian Journal of Public Policy*, 7(3), 213-241. doi: 10.22059/jppolicy.2021.83376
8. Najafi Rastaghi, H., Abdilhamid, M. (2024). Conceptualization of Elements of the Development Governance System: A Comparative Study of Development Leading Institutions in Selected Countries. *Studies in Public Service Administration*, 2(3), 95-122. doi: 10.22054/spsa.2024.82943.1047.
9. Pourezzat, A. A. (2016). Prospection Coming out of School of Government. *Public Organizations Management*, 4(2), 149-158.

استناد به این مقاله: خان محمدی، هادی و شمس، لیلا. (۱۴۰۳). رویکرد یادگیری مسئله محور در آموزش حکمرانا. *مطالعات مدیریت خدمات عمومی*، ۲ (۴)، ۴۱-۶۸.

doi: 10.22054/spsa.2025.83667.1050

Journal of Studies in Public Service Administration is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License..